

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

20. september 2017*

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Elektrienergia, mille allikaks on tuul – Direktiiv 2009/28/EÜ – Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamine – Artikli 2 teise lõigu punkt k – Toetuskava – Artikli 13 lõike 1 teise lõigu punkt e – Halduskulud – Direktiiv 2008/118/EÜ – Aktsiisi üldine kord – Artikli 1 lõige 2 – Täiendavad kaudsed maksud, mis on kehtestatud erieesmärkidel – Direktiiv 2003/96/EÜ – Energiatoodete ja elektrienergia maksustamine – Artikkel 4 – Energia madalaim maksustamistase – Maks, mida kohaldatakse elektrienergiat tootvate tuulegeneraatorite suhtes

Liidetud kohtuasjades C-215/16, C-216/16, C-220/16 ja C-221/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Castilla-La Mancha autonoomse piirkonna kõrgeim kohus, Hispaania) 12. aprilli 2016. aasta (C-215/16 ja C-216/16), 8. aprilli 2016. aasta (C-220/16) ja 11. aprilli 2016. aasta (C-221/16) otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 18. aprillil 2016 (C-215/16 ja C-216/16) ja 20. aprillil 2016 (C-220/16 ja C-221/16), menetlustes

Elecdey Carcelen SA (C-215/16),

Energías Eólicas de Cuenca SA (C-216/16),

Ibernova Promociones SAU (C-220/16),

Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA (C-221/16)

versus

Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud E. Regan (ettekandja), J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund ja S. Rodin,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik L. Carrasco Marco,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. märtsi 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Elecdey Carcelen SA, esindaja: *abogado* R. Fiestas Hummler,
- Energías Eólicas de Cuenca SA, esindajad: *abogado* J. Ruiz Calzado, *abogado* L. M. Cazorla Prieto ja *abogado* J. Domínguez Pérez,
- Iberenova Promociones SAU ja Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA, esindajad: *abogado* J. M. Rodríguez Cárcamo ja *abogado* C. Jiménez Jiménez,
- Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha, esindaja: A. Quereda Tapia,
- Hispaania valitsus, esindaja: V. Ester Casas,
- Euroopa Komisjon, esindajad: K. Talabér-Ritz ja F. Tomat ning P. Arenas Naon,

olles 1. juuni 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad seda, kuidas tõlgendada nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT 2003, L 283, lk 51; ELT eriväljaanne 09/01, lk 405), artiklit 4, nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/118/EÜ, mis käsitleb aktsiisi üldist korda ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 92/12/EMÜ (ELT 2009, L 9, lk 12), artikli 1 lõiget 2, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivi 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2009, L 140, lk 16), artikli 2 teise lõigu punkti k ja artikli 13 lõike 1 teise lõigu punkti e.
- 2 Eelotsusetaotlused on esitatud kohtuvaidlustes, mille poolteks on Elecdey Carcelen SA, Energías Eólicas de Cuenca SA, Iberenova Promociones SAU ja Iberdrola Renovables Castilla La Mancha SA ühelt poolt ning teiselt poolt Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha (Castilla–La Mancha autonoomne piirkond, Hispaania) ja milles vaieldakse elektrienergiat tootvate tuulegeneraatorite suhtes kohaldatava maksu tasumise üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2003/96

- 3 Direktiivi 2003/96 artiklis 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid kehtestavad energiatoodete ja elektrienergia maksud vastavalt käesolevale direktiivile.“

- 4 Direktiivi artikli 2 lõikes 1 on sätestatud toodete loetelu, mis on hõlmatud mõistega „energiatooted“ selle direktiivi tähenduses.

5 Direktiivi artikli 2 lõikes 2 on täpsustatud, et direktiivi kohaldatakse ka „CN-koodi 2716 alla kuuluva elektrienergia“ suhtes.

6 Direktiivi 2003/96 artiklis 4 on ette nähtud:

„1. Maksustamistasemed, mida liikmesriigid kohaldavad artiklis 2 nimetatud energiatoodete ja elektrienergia suhtes, ei või olla madalamad kui käesoleva direktiiviga ettenähtud madalaim maksustamistase.

2. Käesolevas direktiivis tähendab „maksustamistase“ kõiki kinnipeetavaid kaudseid makse (välja arvatud käibemaks), mis arvestatakse otse või kaudselt energiatoodete ja elektrienergia koguse alusel tarbimisse lubamise ajal.“

Direktiiv 2008/118

7 Direktiivi 2008/118 artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse üldine kord aktsiisile, millega maksustatakse otseselt või kaudselt järgmise kauba (edaspidi „aktsiisikaup“) tarbimist:

a) direktiivis [2003/96] nimetatud energiatooted ja elekter;

[...]

2. Liikmesriigid võivad erieesmärkidel maksustada aktsiisikauba täiendavate kaudsete maksudega, kui kõnealused maksud on kooskõlas aktsiisi või käibemaksu suhtes kohaldatavate ühenduse maksueeskirjadega maksubaasi määramise, maksu arvutamise, sissenõutavuse ja järelevalve kohta, arvestades et nende eeskirjade alla ei kuulu maksuvabastusi käsitlevad sätted.

[...]“.

Direktiiv 2009/28

8 Direktiivi 2009/28 artiklis 1 „Sisu ja reguleerimisala“ on ette nähtud:

„Käesoleva direktiiviga kehtestatakse üldine raamistik taastuvatest energiaallikatest toodetava energia kasutamise edendamiseks. Sellega seatakse kohustuslikud riiklikud eesmärgid seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaaluga summaarses energia lõpptarbimises ja transpordisektoris. [...]“.

9 Direktiivi artikli 2 „Mõisted“ teise lõigu punktis k on sätestatud:

„[...]“

k) „toetuskava“ – liikmesriigi või liikmesriikide rühma rakendatav vahend, kava või mehhanism, mille abil edendatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamist, vähendades nimetatud energiaga seotud kulusid, tõstes selle võimalikku müügihinda või suurendades taastuvenergiaalase kohustuse abil või muul viisil sellise energia ostumahtu. See hõlmab investeringutoetust, maksuvabastusi või maksuvähendusi, maksutagastusi, toetuskavasid taastuvenergia kasutamise kohustuse täitmiseks, sealhulgas toetuskavasid, milles kasutatakse rohelisi sertifikaate, ja otseseid hinnatoetuskavasid, sealhulgas soodustariifimakseid ja lisamakseid, kuid ei pea nendega piirduma“.

- 10 Direktiivi artiklis 3 „Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise kohustuslikud riiklikud üldeesmärgid ja meetmed“ on ette nähtud:

„1. Iga liikmesriik tagab, et artiklite 5–11 kohaselt arvatud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal energia lõpptarbimises 2020. aastal on vähemalt sama suur kui tema riiklik üldeesmärk seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaaluga nimetatud aastal, nagu on sätestatud I lisa A osas esitatud tabeli kolmandas veerus. Sellised kohustuslikud riiklikud üldeesmärgid vastavad eesmärgile saavutada aastaks 2020 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia vähemalt 20% osakaal ühenduse summaarsest energia lõpptarbimisest. Selles artiklis sätestatud eesmärkide hõlpsamaks saavutamiseks edendab ja ergutab iga liikmesriik energiatõhusust ja energiasäästu.

[...]

2. Liikmesriigid võtavad tõhusalt kavandatud meetmeid, tagamaks et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal on vähemalt sama suur või suurem, kui on ette nähtud I lisa B osas esitatud soovitusliku kujunemiskõveraga.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks võivad liikmesriigid muu hulgas võtta järgmisi meetmeid:

a) toetuskavad;

[...]“.

- 11 Sama direktiivi artiklis 13 „Haldusmenetlused, õigusaktid ja eeskirjad“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kõik loa-, sertifitseerimis- ja litsentsimismenetlusi käsitlevad riiklikud eeskirjad, mida kohaldatakse taastuvatest energiaallikatest elektri-, soojus- või jahutusenergia tootmisega tegelevate ettevõtete ja nendega seotud ülekande- ja jaotusvõrgu infrastruktuuride suhtes ning protsesside suhtes, millega biomass muundatakse biokütuseks või muudeks energiatoodeteks, on proportsionaalsed ja vajalikud.

Liikmesriigid võtavad eelkõige asjakohased meetmed, et tagada järgmist:

[...]

e) tarbijate, planeerijate, arhitektide, ehitajate ning seadmete ja süsteemide paigaldajate ja tarnijate makstavad haldustasud on läbipaistvad ja kulupõhised; [...]

[...]“.

- 12 Direktiivi 2009/28 I lisa „Riiklikud üldeesmärgid seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaaluga lõpptarbimises aastal 2020“ A osas on ette nähtud iga liikmesriigi, sealhulgas Hispaania Kuningriigi üldeesmärgid, mis on nimetatud aastaks fikseeritud 20 protsendile. Selle lisa B osas käsitletakse direktiivi artikli 3 lõikes 2 mainitud soovituslikku kujunemiskõverat.

Hispaania õigus

- 13 21. märtsi 2011. aasta seaduse nr 9/2011, millega kehtestatakse tuuleenergimaks ja luuakse Taastuvenergiatehnoloogia Arendamise ja Ratsionaalse Energiakasutuse Fond Castilla–La Manchas (Ley 9/2011, de 21 de marzo, por la que se crea el canon eólico y el fondo para el desarrollo tecnológico de las energías renovables y el uso racional de la energía en Castilla-La Mancha (*Boletín Oficial del Estado (BOE)* nr 105, 3.5.2011), artiklis 4 on sätestatud:

„1. Tuuleenergimaksuga maksustatav teokoosseis on Castilla–La Mancha autonoomse piirkonna territooriumil asuvatesse tuuleparkidesse elektrienergia tootmiseks kasutatavate tuulegeneraatorite paigaldamise tagajärjel keskkonnale ja territooriumile koormavate tagajärgede ja kahjuliku mõju tekitamine.

[...]

3. Loetakse, et maksustatav teokoosseis on olemas, isegi kui tuulegeneraatorite omanik ei ole isik, kellel on tuulepargi rajamiseks haldusluba.“

- 14 Seaduse nr 9/2011 artiklis 6 „Maksukohustuslased“ on ette nähtud:

1. Maksu on maksumaksjatena kohustatud tasuma füüsiline või juriidiline isik [...], kes käitab mis tahes õiguse alusel tuuleparki või tuuleenergiast elektri tootmise rajatise, isegi kui ta ei ole nende paigaldamiseks antud haldusloa omanik.

Kui ei ole tõendatud vastupidist, loetakse tuulepargi käitajaks isik või üksus, kes on märgitud selle paigaldamiseks väljastatud vastava haldusloa omanikuks.

[...]“.

- 15 Seaduse nr 9/2011 artiklis 7 „Maksustatav summa“ on ette nähtud:

„1. Maksustatav summa koosneb Castilla–La Mancha autonoomse piirkonna territooriumil asuvasse tuuleparki kuuluvate tuulegeneraatoriühikute summast.

[...]“.

- 16 Seaduse nr 9/2011 artiklis 8 „Maksumäär ja maksusumma“ on sätestatud:

„1. Maksusumma määratakse kindlaks, kohaldades maksustatavale summale järgmiseid kvartalipõhiseid maksumäärasid:

- tuuleparkides, kus on kuni kaks tuulegeneraatorit: 0 eurot iga tuulegeneraatoriühiku kohta;
- tuuleparkides, kus on 3–7 tuulegeneraatorit: 489 eurot iga tuulegeneraatoriühiku kohta;
- tuuleparkides, kus on 8–15 tuulegeneraatorit: 871 eurot iga tuulegeneraatoriühiku kohta;
- tuuleparkides, kus on rohkem kui 15 tuulegeneraatorit:
 - a) kui tuulegeneraatorite arv on sama suur või väiksem kui pargi installeeritud võimsus mõõdetuna megavattides: 1233 eurot iga tuulegeneraatoriühiku kohta;
 - b) kui tuulegeneraatorite arv on suurem kui pargi installeeritud võimsus mõõdetuna megavattides: 1275 eurot iga tuulegeneraatoriühiku kohta;

[...]“.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- 17 Põhikohtuasja hagejad käitavad Castilla–La Mancha autonoomses piirkonnas elektrienergiat tootvaid tuulegeneraatoreid.
- 18 Nad maksid 2011. ja 2012. maksustamisaasta eest seadusega nr 9/2011 kehtestatud maksu, kuid leidsid, et see maks on põhiseadusega vastuolus ja kokkusobimatu liidu õigusega; seetõttu taotlesid hagejad liikmesriigi pädevatelt asutustelt esitatud maksudeklaratsioonide ja -arvestuste parandamist ja tasutud maksete tagastamist.
- 19 Taotluste rahuldamata jätmise peale esitas iga eelnimetatud hageja kaebuse Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Manchale (Castilla–La Mancha autonoomse piirkonna kõrgeim kohus, Hispaania).
- 20 Nimetatud kohus küsib Euroopa Kohtult kõigepealt, kas selline maks, nagu on ette nähtud seaduses nr 9/2011, on kooskõlas direktiivi 2009/28 eesmärgiga, milleks on taastuenergia kasutamise edendamine ja arendamine, lubades muu hulgas liikmesriikidel kasutada selle direktiivi artikli 2 teise lõigu punktis k määratletud „toetuskasasid“. Iseäranis soovib ta teada, kas niisugune maks, mis lisandub muudele üldistele või erimaksudele, mida tuleb tasuda energia tootmise pealt, võib kahjustada direktiivi artikli 3 lõigetes 1–3 – koosmõjus direktiivi I lisaga – silmas peetud kohustuslikke riiklikke üldeesmärke taastuvatest energiaallikatest toodetud energia puhul, mis Hispaania Kuningriigi puhul on aastaks 2020 määratud 20 protsendile. Samuti soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kuivõrd kujutab niisugune maks endast tasu, mis on kooskõlas sama direktiivi artikli 13 lõike 1 teise lõigu punktiga e, kui selles sättes on liikmesriikide võimalus kehtestada „haldustasusid“ rangelt piiritletud.
- 21 Seejärel on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlus küsimuses, kas kõnealune maks on kooskõlas direktiivi 2008/118 artikli 1 lõikega 2, tõlgendatuna 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsust Transportes Jordi Besora (C-82/12, EU:C:2014:108) arvestades, kuna see maks ei ole erieesmärkidel kehtestatud, vaid sellega soovitakse tuua riigieelarvesse täiendavat tulu.
- 22 Viimasena soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas kõnealune maks on kooskõlas direktiivi 2003/96 artikli 4 lõikega 1, sest see tõstab kõigi Hispaanias tasumisele kuuluvate kaudsete maksude koosmõjul maksukoormust, mille tagajärjel võib Hispaania maksustamistase ületada kõnealuses sättes ette nähtud madalaimat maksustamistaset ja seega põhjustada olulist konkurentsimoonutamist liikmesriikide vahel.
- 23 Neil asjaoludel otsustas Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Castilla–La Mancha autonoomse piirkonna kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kuna direktiivis [2009/28] ette nähtud taastuenergia tarbimise eesmärkide saavutamise vahenditena on kõnealuse direktiivi artikli 2 punktis k määratletud „toetuskasad“ ja nende hulgas maksustiimulid, mis seisnevad maksuvähendustes, maksuvabastustes ja maksutagastustes, siis kas tuleb mõista, et nimetatud stiimulid või meetmed on olemuselt kohustuslikud ja liikmesriikidele siduvad, vahetu õigusemõjuga, nii et puudutatud eraõiguslikud isikud võivad neile viidata ja tugineda iga kategooria avalik-õiguslikes asutustes, kohtus ja haldusasutuses?

2. Kas seda, kui eelmises küsimuses nimetatud „toetuskasade“ hulgas on maksustiimuli meetmete – mis seisnevad maksuvähendustes, maksuvabastustes ja maksutagastustes – loetlemisel kasutatud väljendit „kuid ei pea nendega piirduma“, tuleb mõista nii, et nende stiimulite hulka kuulub nimelt mittemaksustamine, see tähendab keeld kehtestada lisaks üldistele maksudele, millega maksustatakse majandustegevust ja elektritootmist, mis tahes liiki spetsiifilist ja erimaksu, millega maksustatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat? Kas tuleb samamoodi mõista, et

eespool nimetatud üldise keelu hulgas on keelatud ka kumuleeruvad maksud, topeltmaksustamine või mitu omavahel kattuvat üldist või erimaksu, mida tuleb tasuda taastuenergia tootmise tegevuse eri etappide pealt ja millega maksustatakse sama maksustatavat teokoosseisu, mida maksustatakse vaatlusaluse tuuleenergiamaksuba?

3. Kui vastus eelmisele küsimusele on eitav ja taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat on lubatud maksustada, kas siis tuleb direktiivi [2008/118] artikli 1 lõike 2 kohaldamisel tõlgendada mõistet „eriotstarve“ nii, et eesmärk, milles see seisneb, peab olema välistav ja et lisaks peab maks, millega taastuenergiat maksustatakse, olema oma struktuuri poolest tõeliselt mittefiskaalse olemusega, mitte pelgalt eelarve või maksutulu kogumise vahend?
 4. Kas direktiivi [2003/96] artiklit 4, milles nimetatud maksustamistasemete puhul, mida liikmesriigid peavad kohaldama energia- ja elektritoodetele, on võetud võrdlusaluseks direktiivi madalaimad maksustamistasemed (mida mõistetakse nendele toodetele tarbimisse lubamise ajal kohaldatavate kõikide otseste ja kaudsete maksude summana), tuleb mõista nii, et seda summat arvestades tuleb direktiiviga – tõlgendatuna olenevalt eelmisele küsimusele antud vastusest – nõutud maksustamistasemest välja jätta need riiklikud maksud, mis nii oma struktuuri kui ka eriotstarbe poolest ei ole tõeliselt mittefiskaalse olemusega?
 5. Kas direktiivi [2009/28] artikli 13 lõike 1 punktis e kasutatud termin „tasu“ on Euroopa õiguse autonoomne mõiste, mida tuleb tõlgendada laiemas mõttes, nii et see hõlmab ka mõistet „maks“ üldiselt ja on selle sünonüüm?
 6. Kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis kas direktiivi [2009/28] artikli 13 lõike 1 punktis e viidatud tasud, mida peavad maksma tarbijad, võivad sisaldada ainult neid tasusid või fiskaalseid makse, millega kompenseeritakse vajaduse korral [tuulegeneraatorite] keskkonnamõjust tingitud kahju ja mida kasutatakse selleks, et kogutud maksusummaga heastada selle mõjuga seotud kahju või negatiivsed tagajärjed, aga mitte niisuguseid makse või tasusid, mis – kuna nendega maksustatakse mittesaastavaid energialiike – täidavad eelkõige eelarve või maksutulu kogumise otstarvet?“
- ²⁴ Euroopa Kohtu president otsustas 6. juuni 2016. aasta määrusega liita kohtuasjad C-215/16, C-216/16, C-220/16 ja C-221/16 kirjaliku ja suulise menetluse huvides ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Direktiivi 2009/28 tõlgendamine

- ²⁵ Esimese, teise, viienda ja kuuenda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2009/28, eelkõige artikli 2 teise lõigu punkti k ja artikli 13 lõike 1 teise lõigu punkti e tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud maksu kogumine elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt.
- ²⁶ Siinjuures olgu tõdetud, et direktiivi 2009/28 eesmärk – nagu nähtub selle artiklist 1 – on kehtestada üldine raamistik taastuvatest energiaallikatest toodetava energia kasutamise edendamiseks, määrates kindlaks kohustuslikud riiklikud eesmärgid seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaaluga summaarses energia lõpptarbimises.

- 27 Samuti on direktiivi 2009/28 artikli 3 lõike 1 kohaselt liikmesriikidel kohustus tagada, et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal energia lõpptarbimises 2020. aastal on vähemalt sama suur kui liikmesriigi riiklik üldeesmärk, nagu on sätestatud direktiivi I lisa A osas; see peab omakorda olema kooskõlas eesmärgiga, et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal peab olema vähemalt 20%.
- 28 Lisaks peavad liikmesriigid vastavalt direktiivi artikli 3 lõikele 2 võtma kavandatud meetmeid, tagamaks, et taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal on vähemalt sama suur või suurem, kui on ette nähtud direktiivi I lisa B osas esitatud „soovitusliku kujunemisköveraga“.
- 29 Nende eesmärkide saavutamiseks võivad liikmesriigid direktiivi 2009/28 artikli 3 lõike 3 kohaselt võtta vastu „toetuskavasid“ artikli 2 teise lõigu punkti k tähenduses ja seega muu hulgas anda investeeringutoetust, maksuvabastusi või maksuvähendusi, maksutagastusi, või kehtestada kohustus kasutada taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat.
- 30 Tuleb siiski tõdeda, et ükski neist sätetest ei keela liikmesriikidel kehtestada sellist maksu, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mida kohaldatakse elektrienergiat tootvate tuulegeneraatorite suhtes.
- 31 Nagu nähtub direktiivi 2009/28 artikli 3 lõike 3 enda sõnastusest, eriti sõnast „võivad“, ei ole liikmesriigid mingilgi moel kohustatud taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamiseks võtma vastu toetuskavasid ega ole *a fortiori* juhul, kui nad otsustavad toetuskavasid vastu võtta, kohustatud tegema seda maksuvabastuste või maksuvähendustena.
- 32 Niisiis on liikmesriikidel kaalutusõigus, millised meetmed on nende hinnangul sobivad kohustuslike riiklike üldeesmärkide saavutamiseks, mis on kindlaks määratud direktiivi 2009/28 artikli 3 lõigetes 1 ja 2 koostoimes direktiivi I lisaga.
- 33 Seega ei tähenda direktiivi 2009/28 artikli 3 lõikes 3 liikmesriikidele antud võimalus võtta vastu toetuskavasid taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamiseks, vajaduse korral maksuvabastuste või maksuvähendustena, et liikmesriigid ei tohiks maksustada ettevõtjaid, kes arendavad niisuguste energiaallikate, eelkõige elektrienergiat tootvate tuulegeneraatorite kasutamist.
- 34 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt samuti mainitud direktiivi 2009/28 artikli 13 lõike 1 teise lõigu punkt e ei takista niisuguse maksu kehtestamist nagu põhikohtuasjas kõnealune maks.
- 35 Siinkohal piisab tõdemusest, et tagamaks seda, et loa-, sertifitseerimis- ja litsentsimismenetlused, mida kohaldatakse eelkõige taastuvatest energiaallikatest energia tootmisega seotud rajatiste suhtes, on proportsionaalsed ja vajalikud, on kõnealuses sättes üksnes ette nähtud, et „tarbijate, planeerijate, arhitektide, ehitajate ning seadmete ja süsteemide paigaldajate ja tarnijate makstavad haldustasud on läbipaistvad ja kulupõhised“.
- 36 Niisiis nähtub selle sätte enda sõnastusest selgelt, et sätte eesmärk on reguleerida tagajärgi, mis tekivad asjaomastele kasutajatele seoses kuludega, mis tulenevad teatavate haldusmenetluste raames osutatud teenustest – ja selle eesmärk ei ole järelikult keelata liikmesriikidel kehtestada niisuguseid makse nagu põhikohtuasjas käsitletav maks.
- 37 Nii tuleb teha järeldus, et ei direktiivi artikli 3 lõiked 1–3 – koosmõjus kõnealuse direktiivi 2009/28 artikli 2 teise lõigu punktiga k ja I lisaga – ega artikli 13 lõike 1 teise lõigu punkt e ei keela liikmesriikidel niisuguse maksu kehtestamist, nagu on põhikohtuasjas kõnealune maks, mida kohaldatakse elektrienergiat tootvate tuulegeneraatorite suhtes.
- 38 Kindlasti on taastuvate energiaallikate kasutamise suurendamine elektri tootmiseks tähtis osa meetmepaketist, mis on ette nähtud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, mis kuuluvad kliimamuutuste peamiste põhjuste hulka, mille vastu Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on kohustunud

võitlema ning lubanud täita Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokoll. Sellise suurendamise eesmärk on ühtlasi inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmine, mis on ELTL artiklis 36 loetletud ülekaalukad üldised huvid. Lisaks ilmneb ELTL artikli 194 lõike 1 punktist c, et taastuvate energiaallikate arendamine on üks eesmärkidest, mis peab suunama liidu poliitikat energiavaldkonnas (kohtuotsus, 1.7.2014, Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, punktid 78–81).

- 39 Ei saa aga välistada, et niisugune maks, nagu on kõne all põhikohtuasjas, võib tuuleenergia tootmise ja kasutamise muuta vähem atraktiivseks ja seada ohtu selle arendamise.
- 40 Isegi kui tunnistada, et see maks – olenemata maksu regionaalsest ulatusest ja asjaolust, et see on kehtestatud üksnes ühe taastuva energiaallika suhtes – võib siiski tuua kaasa selle, et asjaomane liikmesriik ei täida direktiivi 2009/28 I lisa A osas kindlaks määratud kohustuslikku riiklikku üldeesmärki, tähendaks see kõige äärmuslikumal juhul üksnes seda, et liikmesriik rikub nimetatud direktiivist talle tulenevaid kohustusi, aga seepärast ei saa veel asuda seisukohale, et niisuguse maksu kehtestamine iseenesest oleks kõnealuse direktiiviga vastuolus, kuna liikmesriikidel on mainitud eesmärgi saavutamisel kaalutlusruum – nagu sai märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 32 – tingimusel, et järgitakse EL toimimise lepinguga tagatud põhivabadusi.
- 41 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele, teisele, viiendale ja kuuendale küsimusele vastata, et direktiivi 2009/28, eelkõige selle artikli 2 teise lõigu punkti k ja artikli 13 lõike 1 teise lõigu punkti e tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud maksu kogumine elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt.

Direktiivi 2003/96 tõlgendamine

- 42 Neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas direktiivi 2003/96 artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud maksu kogumine elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt.
- 43 See küsimus põhineb eeldusel, et põhikohtuasjades on *ratione materiae* kohaldatav direktiivi 2003/96 artikli 4 lõige 1, milles on sätestatud, et maksustamistasemed, mida liikmesriigid kohaldavad artiklis 2 nimetatud energiatoodete ja elektrienergia suhtes, ei või olla madalamad, kui käesoleva direktiiviga ette nähtud madalaim maksustamistase.
- 44 Direktiivi 2003/96 artikli 1 kohaselt on aga direktiivi kohaldamisala piiratud „energiatoodete“ ja „elektrienergia“ maksustamisega; need mõisted on vastavalt määratletud sama direktiivi artikli 2 lõigetes 1 ja 2 (vt kohtuotsus, 1.10.2015, OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, punkt 24).
- 45 Neil asjaoludel tuleb eelnevalt kontrollida, kas niisuguse maksuga, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, maksustatakse „energiatoote[i]d“ või „elektrienergiat“ nende sätete tähenduses ja kas see kuulub seega direktiivi 2003/96 kohaldamisalasse.
- 46 Siinkohal tuleb osundada, et direktiivi 2003/96 artikli 2 lõikes 1 on määratletud mõiste „energiatooted“ selle direktiivi tähenduses ja antud viidetega kombineeritud nomenklatuuri koodidele ammendav loetelu toodetest, mis kuuluvad selle mõiste alla (kohtuotsused 4.6.2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punkt 47, ja 1.10.2015, OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, punkt 26).
- 47 Vaidlust ei ole aga selles, et põhikohtuasjas käsitletavat tuulegeneraatorid ei kasuta energia tootmiseks ühtegi selles loetelus nimetatud energiatoodet.

- 48 Seevastu ei ole vaidlustatud, et need tuulegeneraatorid toodavad „elektrienergiat“ direktiivi 2003/96 artikli 2 lõike 2 tähenduses.
- 49 Samas nähtub eelotsusetaotlustest, et põhikohtuasjas kõnesolevat maksu, mida kohaldatakse tuulegeneraatorite suhtes, ei arvestata – nagu märkis ka kohtujurist ettepaneku punktides 59 ja 60 – tuulegeneraatorite toodetava elektri või teoreetilise tootmisvõimsuse põhjal, vaid see seisneb kvartalipõhiselt makstavas kindla määraga summas, mis erineb olenevalt selle tuulepargi suurusest, kuhu generaator kuulub, ja tuuleparkides, kus on rohkem kui 15 tuulegeneraatorit, ka tuulegeneraatori võimsusest – kusjuures maksusumma on kõrgem, kui generaator on väiksema võimsusega. Lisaks piisab maksu maksmise kohustuse tekkeks juba ainuüksi asjaolust, et isik on tuulegeneraatori omanik või talle kuulub vastav haldusluba, isegi kui tuulegeneraator ei tööta, ja sõltumata tuuleenergia müügist.
- 50 Kuna põhikohtuasjas kõnesolevat maksu ei nõuta elektritarbijatelt, puudub sel seos elektritarbimisega. Igal juhul ei saa küll välistada, et selle maksu summa sisaldub tarbijatele müüdava elektrienergia hinnas, aga arvestades selle toote erilist olemust, ei tundu olevat võimalik teha kindlaks selle päritolu ja seega teha kindlaks selle maksuga maksustatava, tuulegeneraatorite poolt toodetud elektri osakaalu, nii et on välistatud esitada tarbijale arve, milles nimetatud maks kajastub läbipaistva hinnalisana.
- 51 Järelikult ei ole mingit seost ühelt poolt põhikohtuasjas vaidluse all oleva maksustatava teokoosseisu tekkimise ja teiselt poolt tuulegeneraatorite poolt tegelikult toodetud elektrienergia – ning veelgi vähem nende toodetud elektrienergia tarbimise – vahel (vt analoogia alusel kohtuotsused, 10.6.1999, Braathens, C-346/97, EU:C:1999:291, punktid 22 ja 23; 4.6.2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punktid 61–65, ning 1.10.2015, OKG, C-606/13, EU:C:2015:636, punktid 31–35).
- 52 Sellest tulenevalt ei maksustata niisuguse maksuga, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, elektrienergiat direktiivi 2003/96 tähenduses.
- 53 Järelikult ei kuulu selline maks, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mida kohaldatakse elektrienergiat tootvate tuulegeneraatorite suhtes, mainitud direktiivi kohaldamisalasse, nagu on määratletud direktiivi artiklis 1 ning artikli 2 lõigetes 1 ja 2.
- 54 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 2003/96 artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud maksu kogumine elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt, sest sellega ei maksustata energiatooteid ega elektrienergiat selle direktiivi artikli 1 ning artikli 2 lõigete 1 ja 2 tähenduses ja seega ei kuulu see direktiivi kohaldamisalasse.

Direktiivi 2008/118 tõlgendamine

- 55 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas direktiivi 2008/118 artikli 1 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud, et maksu kogutakse elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt.
- 56 Olgu osundatud, et direktiivi 2008/118 artikli 1 lõikes 1 on kehtestatud üldine kord aktsiisile, millega maksustatakse otseselt või kaudselt samas sättes loetletud kaubad, nende seas muu hulgas artikli 1 lõike 1 punkti a kohaselt „direktiivis 2003/96 nimetatud energiatooted ja elektrienergia“.
- 57 Selle direktiivi artikli 1 lõike 2 kohaselt võib aktsiisikaupa lisaks direktiivis ette nähtud aktsiisile ka muul viisil kaudselt maksustada, kuid üksnes juhul, kui niisugusel maksustamisel on esiteks üks või mitu erieesmärki ning teiseks on see kooskõlas aktsiisi ja käibemaksu puhul kohaldatavate liidu

maksustamiseeskirjadega maksustatava väärtuse, maksu arvutamise, sissenõudmise ja järelevalve kohta, arvestades, et nende eeskirjade alla ei kuulu maksuvabastusi käsitlevad sätted (vt selle kohta kohtuotsus, 5.3.2015, Statoil Fuel & Retail, C-553/13, EU:C:2015:149, punkt 35).

- 58 Nagu Euroopa Kohus on juba märkinud, võimaldab see säte, mille eesmärk on võtta arvesse liikmesriikide maksustamistavade mitmekesisust antud valdkonnas, liikmesriikidel lisaks minimaalsele aktsiisile kehtestada muid kaudseid makse, millel on erieesmärk (kohtuotsus, 4.6.2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punkt 58).
- 59 Käesoleval juhul väidavad põhikohtuasja hagejad, et kõnealune maks on kaudne maks, millel selline erieesmärk puudub, nii et – vähe sellest, et käsitletava maksu eesmärk ei ole keskkonnakaitse – see hoopis kahjustab keskkonda, vähendades huvi tuuleenergiast elektritootmise rajatistesse investeerimise vastu, ja seega kujutab endast takistust taastuvate energiaallikate arendamisele. Igal juhul ei kasutata sellest maksust saadud tulu tuuleparkide tegevusest tuleneva võimaliku negatiivse keskkonnamõju hüvitamiseks. Selle maksu ainus eesmärk on varustada pädevaid ametiasutusi täiendava eelarvetuluga.
- 60 Hispaania valitsus ja Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha (Castilla–La Mancha autonoomne piirkond) leiavad seevastu – lisaks sellele, et kõnealune maks ei ole kaudne maks, sest sellega maksustatakse otseselt tuuleenergiast elektritootjate majandussuutlikkust –, et maksul on ka keskkonna-alane erieesmärk, sest selle abil kavatakse katta kulusid, mis tekivad tuuleparkide arenguga seotud keskkonnakahjust, et edendada tehnoloogilist innovatsiooni tuuleparkide arvu või nende suuruse vähendamiseks.
- 61 Siiski tuleb meeles pidada, et direktiivi 2008/118 artikli 1 lõikes 2 – nagu nähtub ka käesoleva kohtuotsuse punktist 57 – on silmas peetud üksnes kaudseid makse, mis ei ole „aktsiisid“ ja millega maksustatakse otseselt või kaudselt selle direktiivi artikli 1 lõikes 1 loetletud „aktsiisikauba“ tarbimist (vt selle kohta kohtuotsus, 4.6.2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, punkt 59).
- 62 Kui viimati nimetatud sättes oleks aga silmas peetud „direktiivi 2003/96 kohaldamisalasse kuuluvaid elektritootmeid ja elektrienergiat“, nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 46–52, et niisuguse maksuga, mida kohaldatakse elektrienergiat tootvate tuulegeneraatorite suhtes, ei maksustata elektritootmeid ega elektrienergiat nimetatud direktiivi tähenduses.
- 63 Järelikult ei kuulu selline maks direktiivi 2008/118 kohaldamisalasse, sest seda ei kohaldata elektritoodete ja elektrienergia tarbimise suhtes.
- 64 Eelneva alusel tuleb asuda seisukohale, et küsimus, kas selle maksu eesmärk on keskkonna kaitsmine, tuleb lahendada üksnes riigisisest õigusest lähtudes.
- 65 Eeltoodud kaalutlustest lähtuvalt tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2008/118 artikli 1 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud maksu kogumine elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt, sest see maks ei ole maks, mida kohaldatakse energiatoodete või elektrienergia suhtes, ja seetõttu ei kuulu nimetatud direktiivi kohaldamisalasse.

Kohtukulud

- 66 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseks seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivi 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta, eelkõige selle artikli 2 teise lõigu punkti k ja artikli 13 lõike 1 teise lõigu punkti e tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud maksu kogumine elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt.
2. Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik, artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud maksu kogumine elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt, sest sellega ei maksustata energiatooteid ega elektrienergiat selle direktiivi artikli 1 ning artikli 2 lõigete 1 ja 2 tähenduses ja seega ei kuulu see direktiivi kohaldamisalasse.
3. Nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/118/EÜ, mis käsitleb aktsiisi üldist korda ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 92/12/EMÜ, artikli 1 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, milles on ette nähtud maksu kogumine elektrienergiat tootvatelt tuulegeneraatoritelt, sest see maks ei ole maks, mida kohaldatakse energiatoodete või elektrienergia suhtes, ja seetõttu ei kuulu nimetatud direktiivi kohaldamisalasse.

Allkirjad